

NEBOJSA COVIC O KOSOVU

POMIRENJE - KLJUC ZA BUDUCNOST

MNOGI analiticari i tumaci politickih prilika na Balkanu misle da je kosovsko-metohijsko pitanje neresivo. Ne slazem se s tim. Ako sada napisem da nema neresivih pitanja, a upravo to nameravam, molim da me niko - pre nego sto saslusa argumentaciju - ne optuzi za proizvodnju neutemeljenog optimizma. Moj optimizam jeste utemeljen i, tvrdo verujem, razlozan.

Dakle, ima pitanja teskih i glavobolnih, ali nema neresivih.

Kosovskometohijsko pitanje jeste zapusteno, jeste iskomplikovano starim i novim etnickim sukobima, jeste otezano dugotrajnim odlaganjem, jeste postalo mora evropskih drzavnika i pretnja regionalnom i kontinentalnom miru, ali - ako bude politicke i drzavnicke mudrosti - ugledacemo izlaz.

Odavno govorim da se na Kosovu i Metohiji desio sudar dva prava, srpskog istorijskog i albanskog etnickog. Pomirenje tih prava, ponavljam, donece mir i Srbima i Albancima i svim ostalim narodima evropskog jugoistoka.

Okvir za resenje, kako ja vidim, vec je dat u dosadasnjim raspletima i smirenjima sukoba na razvalinama bivse Jugoslavije. Bosanskohercegovački slučaj postaje uzoran, a resenje nadjeno za Bosnu i Hercegovinu nezaobilazno.

Najpre da se podsetimo, u nekadasnjoj Jugoslaviji Srbi su ziveli u granicama iste drzave, a bilo ih je na raznim stranama, najvise (posle Srbije) u Bosni i Hercegovini. Nema vise te Jugoslavije, rasturena je u poznatim i nepoznatim okolnostima. Srbi su sada u istom polozaju kao Albanci, zive - kao i oni - u nekoliko susednih drzava.

Pitanje zasto je pravo Hrvata i Muslimana da izadju iz Jugoslavije bilo prece od prava Srba da u njoj ostanu jos dugo ce zaokupljati politicare i tumace politickih desavanja. Mislim da se svet uplasio srpskog nacionalizma i zato je odbio sve ideje i sva resenja koja bi izgledala kao ohrabrenje ili kao nagrada srpskom nacionalizmu. Svet nije dozvolio stvaranje Velike Srbije.

Ukratko, na kraju gradjanskog rata nije bilo svesrpskog ujedinjenja. Bosanskohercegovački Srbi su dobili siroku autonomiju u granicama Bosne i Hercegovine i priliku da sa maticom Srbijom uspostavljaju specijalne veze. Mislim da medjunarodna zajednica kosovskim Albancima ne moze dati nista manje i nista vise nego sto je dala bosanskohercegovačkim Srbima.

Kosovskometohijski Albanci mogu imati i vec imaju siroku autonomiju, a sa svojom maticom, drzavom Albanijom, mogu uspostavljati specijalne veze. Nacionalisti medju njima, takodje, ne mogu ostvariti svoj projekat. Ne mogu postici svealbansko ujedinjenje. Ne mogu stvoriti "veliku" Albaniju.

Olimpijska naivnost

Srbi se ne mogu ujediniti bez stete po nacionalne i drzavne interese svojih suseda. I oni su to shvatili i prihvatili. Dokaz prvi: na izborima u Srbiji ubedljivo su porazene stranke sa antidemokratskim idejama i nastojanjima. Dokaz drugi: nema u srbijanskim medijima, u javnom opticanju, osetnickih, osvajackih i ostalih retrogradnih ideja i misljenja.

Albanci se takodje ne mogu okupiti u jednoj drzavi bez rata i bez stete po nacionalne i drzavne interese svojih suseda. Nazalost, kosovskometohijski Albanci to nisu u vecini shvatili i prihvatili. Reci cu otvoreno, u nadi da ce moje reci ostati upamcene: bez takvog njihovog shvatanja i prihvatanja nema odrzivog mira na Balkanu.

Sta je neophodno za to prihvatanje?

Neophodno je da medjunarodna zajednica postupi sa albanskim nacionalizmom i ekstremizmom isto onako kako je postupila sa srpskim nacionalizmom i ekstremizmom. U Hagu se sada sudi Srbima koji su se u bosanskohercegovačkom ratu ogresili o zakone i konvencije, koji su postupali necovecno ili zlocinacki. Kada se bude sudilo u Hagu i Albancima koji su u kosovsko-metohijskom ratu postupali necovecno ili zlocinacki onda ce vecinski narod na Kosovu i Metohiji razumeti da nijedan krivac nije pomilovan i da nicije ogresenje nije oprosteno.

Sve dok se to ne desi, Albanci sa Kosova i Metohije ce verovati da su miljenici Evrope i Amerike. A najveći nacionalisti i ekstremisti medju njima ostace tvrdo uvereni da se novcem od sverca, od droge, od trgovine oruzjem i belim robljem, mogu i dalje kupovati uticajni ljudi i njihove podrške.

Sada se ponegde govori kako ce medjunarodna zajednica zuriti sa resenjem kosovskometohijskog pitanja kako bi do Olimpijskih igara u Atini, do 2004. godine, ovaj region ucinila bezbednim. Nadam se da ta naivna ideja i prica ne dolazi sa onih evropskih i svetskih instanci na kojima se odlucuje.

Nista se za kratko vreme ne moze sudbonosno i trajno resiti. Resenja polovicna, resenja kusa i zbrzana, resenja nedomisljena i naopaka mogu biti gora od svakog odlaganja i cekanja.

Naravno, ne zalazem se za odlaganje i cekanje. Znam da ce mnoge nase bojazni, pa i vecina danasnjih nedoumica i pitanja, nestati onoga dana kada sve zemlje regiona postanu clanice Evropske unije. Tada ce i svi Srbi i svi Albanci ziveti u jednoj drzavi, granice ce izgubiti danasnji razdvajajuci smisao. Nazalost, ideja o ulasku svih balkanskih drzava u Evropsku uniju ne moze se ostvariti do Olimpijskih igara 2004. godine, i verovatno citavu jednu deceniju posle tih igara.

Balkanske krivice

Sta nam valja ciniti? Moramo raditi najmundrije i najpazljivije na popravljanju prilika, na pripremi ljudi i naroda za zivot u buducjoj zajednici koja ne moze biti zasnovana na premisama iz devetnaestog veka.

Predlazem da administracije u Beogradu i Pristini, uz pomoc UNMIK-a i evropskih institucija, odmah nacine solidan i sprovediv program pomirenja naroda, pomirenja Srba i Albanaca. Predlazem da odmah pocnu razgovori eksperata o mogucnostima pomirenja srpskog istorijskog i albanskog etnickog prava.

Predlazem Evropskoj uniji da ne umanjuje nego da povecava pomoc demokratskim strujama u svim balkanskim zemljama. Slabljenje tih struja opasno bi ojacalo desnicu i znatno umanjilo izgleda za harmonizaciju medjunacionalnih

odnosa u multietničkim državama. Tako je vidim budućnost Balkana.

Duzan sam da kazem i kako vidim budućnost Balkana u slučaju da budu poslušani pristrasni savetodavci koji predlažu da se kosovskometohijskim Albancima da uslovna nezavisnost.

Srbi u Srbiji i Srbi svuda gde ih ima shvatili bi da se saradnja sa međunarodnom zajednicom ne isplati.

Srbi sa Kosova i Metohije razumeli bi da su svedeni na manjinu, da su zatim kao manjina pretvoreni u izbeglice kojima povratka zavicaju nema. Bosna i Hercegovina bi se odmah raspala i rat bi bio nastavljen tamo gde je prekinut.

Makedonija bi bila opasno ugrožena, jer bi se nagradjeni albanski nacionalizam okrenuo njenim zapadnim krajevima i sa nasrtljivog svojatanja presao na otimanje.

Samo pat-pozicija spasava mir na Balkanu, dakle stanje u kome niko nema ni pobjedu ni poraz, ni trijumf nacionalizma ni ponistavanje nacionalnih interesa.

Krivica je sastavni deo života na Balkanu. Srbi su nekima krivi navodno zato što su stvorili Jugoslaviju. Hrvati su nekima krivi zato što su rasturili Jugoslaviju. Albanci su nekima krivi zato što su dopustili sukob demokratije i brojeva, zato što su uspostavili tiraniju brojeva.

Mozemo li se osloboditi osećanja tereta, mozemo li pomoći jedni drugima u nastojanju da budući život u balkanskoj zajednici bude život bez ove krivice?

Bez dvoumljenja upisujem potvrđan odgovor. Nedavno, u Lucernu, na skupu koji je nazvan "Albanci i njihovi susedi" sa radošću sam učinio neke pomirljive gestove, ali sam dokazivao da pre pomirenja Srba i Albanaca nema nikakvog smisla raspravljati o konačnom statusu Kosova i Metohije. Taj stav su snažno podržali i predstavnici međunarodne zajednice.

Vodjstvo kosovskometohijskih Albanaca je sa svoje strane dalo javnu izjavu da odustaje od ideje o velikoj Albaniji.

Jedna javna izjava ne može da ponisti godinama stvaranu međunacionalnu, međujuversku i međjukulturnu netoleranciju, ali može biti uvod u dijalog bez predrasuda i opasne, ponizavajuće mrznje.

Nije uputno sebe citirati, ali navešću još jednu svoju tvrdnju iz Lucerna: "Onima koji će reći da nema pomirenja među ljudima što su se do juče gledali preko nicanu preporučujem da se sete kakav smo težak i rizican put za kratko vreme presli na jugu Srbije, od tvrdog neprijateljstva i uzajamnog zaziranja Srba i Albanaca do uljudnog dijaloga i obostranog rada na korist građana svih nacionalnosti".

Nezavisna svetlost, br.379 -Krgujevac

ZVANICNO SAOPSTENJE SNV KIM I SNV SEVERNOG KOSOVA

POVODOM NAJAVA O POVRAKU KOALICIJE POVRAK U SKUPSTINU KIM

Povodom informacija da su predstavnici Koalicije POVRATAK u Predsedništvu Kosova i Metohije Gojko Savić i Oliver Ivanović već razgovarali sa albanskim predstavnicima o skorom povratku srpskih delegata u skupstinske klupe rukovodstvo SNV KIM i SNV SK osećaju potrebu i moralnu odgovornost da javnost upoznaju sa svim posledicama koje povlaci jedna ovakva jednostrana i krajnje opasna odluka.

SNV KIM i SNV KM su među prvima podržali ulazak srpskih predstavnika u Skupstinu Kosova i Metohije krajem 2001 godine kako bi se kroz institucije društva, pod pokroviteljstvom UNMIK-a, sustinski popravio položaj srpskog naroda, omogućio povratak prognanih Srba svojim domovima i zaustavio proces izdvajanja Kosova i Metohije iz sastava Srbije i SRJ. Nažalost, nakon godinu dana ucesca u radu Skupštine nijedan od ova tri osnovna cilja nije ostvaren ni u zacetku. Srpski narod je i dalje izložen nekontrolisanoj diskriminaciji, nasilju i represiji, Koalicija POVRATAK nije opravdala ni sopstveno ime jer je dosadasnja strategija povratka prognanih Srba u osnovi dozvela neuspeh, a Pokrajina sve više dobija obrise nezavisne albanske države.

Upravo zato su članovi Koalicije sasvim opravdano doneli odluku i istupanju iz Skupštine KIM u novembru prošle godine. Razlog za ovaj korak nije, dakle, bio samo diskriminatoran odnos albanskih predstavnika ili lična uvreda, već odsustvo osnovnih i funkcionalnih mehanizama preko kojih Srbi mogu da ostvare svoje vitalne interese kroz institucije društva. Skupština i opštinske strukture u uslovima nepostojanja realnih mehanizama za zaštitu interesa svih građana, bez obzira na njihovu etničku pripadnost, postali su otvoreni instrumenti institucionalne represije koja se nad Srbima sprovodi, nažalost, uz punu toleranciju UNMIK-a. Nasi predstavnici su godinu dana i pored svih ličnih napora predstavljali ipak samo dekoraciju nepostojeće multietničnosti i demokratije. Kao takvi oni su nesvesno poslužili albanskim političkim snagama da predstave kosovske institucije kao svoj veliki uspeh. Stavise, zahvaljujući Srbima u skupstinskim klupama najviše albanski predstavnici su protivno svim odredbama Rezolucije 1244 javno koristili institucije društva kao odskocnu dasku za potpuno izdvajanje Pokrajine iz sastava Srbije i SRJ. Sasvim odgovorno tvrdimo da niko od srpskih predstavnika nema mandat da podrži jednu takvu usko-nacionalnu strategiju koja dugoročno znači nestanak srpskog naroda sa ovih prostora.

Kao predstavnici srpskog naroda koji se već godinama bore za srpske interese osećamo moralnu obaveznu da upoznamo svoj narod da bi u ovakvim uslovima povratak srpskih poslanika u skupstinske klupe značio direktnu podršku albanskom separatizmu i odvajanju Kosova i Metohije iz sastava Srbije i SRJ. Oni koji budu doneli ovu odluku neizbežno će se suočiti sa direktnom moralnom odgovornošću pred sopstvenim narodom i pred sudom istorije. Donosenje ove odluke bez široke podrške naroda, predstavnika Crkve na ovim prostorima i najvažnijih političkih snaga koje taj narod predstavljaju konačno će značiti kraj Koalicije POVRATAK koja više neće predstavljati nikoga osim nekolicinu ljudi koji smatraju da samozvano i u ime naroda mogu donositi sudbonosne odluke.

EPISKOP ARTEMIJE

MILAN IVANOVIC

KAKO DO KONACNOG STATUSA

Jos od zavrsetka rata, konacni status Kosova je dlakavi mamut balkanske politike. To znaci da je zamrznut. Sada, iznenadna ziva aktivnost u i oko Kosova, pokazuje da je otapanje pocelo.

U nekoliko poslednjih dana i nedelja, Pristina i Beograd su ugostili Generalnog sekretara UN Kofija Anana i ambasadore iz Saveta bezbednosti. Mihael Stajner, sef UNMIK-a, putovao je u SAD da bi vodio razgovore o Kosovu sa americkom administracijom u Vasingtonu i u Ujedinjenim nacijama u Njujorku.

Stajner je nedavno privukao veliku paznju kada je izlozio svoj predlog da Evropska unija preuzme UNMIK, ali tek nakon sto bude odredjen konacni status provincije.

U Pristini su albanski politickari bili neobicno ljuti kada su Srbija i Crna Gora 7. decembra postigle sporazum o ustavu njihove nove zajednice. U preambuli povelje jasno je receno da je Kosovo deo Srbije.

Sta se zapravo desava? Prvi uzrok otapanja je topao vetar koji duva iz Iraka. SAD zele da se koncentrisu na rat objavljen terorizmu i moguci rat sa Sadamom Huseinom. Zato mocni glasovi iz Vasingtona zele da redukuju americko ucesce na Balkanu da bi tako oslobodili resurse za angazovanje na istoku.

Jedan od nacina da se to postigne jeste da se Srbi i Albanci podstaknu da razmisljaju i razgovaraju o svojoj buducnosti. Ali oni Zele i da Evropljani ucine isto. Na skorssnjoj konferenciji uticajnog trusta mozgova na visokom nivou u Americkom institutu za mir (USIP), americki glasovi su stavili do znanja da je jedan od nacina da Evropa pomogne SAD u Iraku preuzimanje dela tereta na Balkanu.

Zanimljivo je da se o opcijama za buducnost Kosova vise razmislja u USIP nego u bilo kojoj organizaciji u Beogradu ili Pristini.

Drugi razlog za ozivljavanje pitanja konacnog statusa Kosova na politickom dnevnom redu jeste to sto je ovaj problem, bar kada je UNMIK u pitanju, jednostavno sledeci zadatak u redosledu poslova - kao sto je odredjeno mandatom koji je UNMIK dobio Rezolucijom Saveta bezbednosti 1244. Sada kada su Privremene institucije samouprave organizovane i pustene u pogon, zadatak UNMIK-a je da pokrene "politicki proces kojim ce se odrediti buduci status Kosova."

Americka nestrpljivost

Treci razlog zasto su politickari i analitickari poceli da se koncentrisu na Kosovo ima veze sa EU. Citav region ocajnicki zeli da se priblizi clanstvu u EU, ali ova organizacija je klub drzava, a ne teritorija sa nedefinisanim statusom.

Srbija i Crna Gora do sada nisu mogle ni poceti da razmisljaju o otvaranju diskusije o Sporazumu o stabilizaciji i udruzivanju, SAA, sa Briselom, jer nisu znale cak ni da li pripadaju jednoj zemlji ili ne. SAA je prvi veliki korak na putu do clanstva u EU i u njemu se skiciraju procesi kroz koje zemlja treba da prodje da bi prilagodila svoje zakonodavstvo. Novi savez Srbije i Crne Gore znaci da je ovo pitanje reseno, bar za sada. Ali sta je sa Kosovom? Pitanje SAA aktiviralo je alarme u jugoslovenskom ministarstvu spoljnih poslova. U ministarstvu sada smatraju da se pitanje Kosova mora rasvetliti da bi Srbija i Crna Gora mogle uci u SAA proces.

Srecom za sve zainteresovane, EU je, prema recima jednog zvanicnika, "beskrajno inventivna". Na dan 6. novembra, mnogi clanovi vlade Kosova prebaceni su u Brisel da bi se sastali sa Evropskom komisijom. To bi mogla biti najava politike odvojenih koloseka za Srbiju i Kosovo.

Ideja je da Srbija i Crna Gora udju u SAA proces, koji bi za Kosovo bio zvanicno "suspendovan", dok se ne donese odluka o njegovom konacnom statusu. U isto vreme, Kosovo bi sasmostalno uslo u isti proces, mada ne sasvim zvanicno.

Ipak, sastanak u USIP, otkrio je jos nekoliko stvari. Prvo, zvanicnici i analitickari iz SAD spremniji su da podrze nezavisno Kosovo nego njihove kolege iz Evrope, i daleko su nestrpljiviji da ovaj proces konacno otpocne.

Ipak, obe strane zele da Srbi i Albanci sto pre pocnu da razgovaraju o konkretnim pitanjima kao sto su trgovina, transport i energija. Zvanicnici UNMIK-a kazu da ce pocetkom sledece godine pozvati lidere iz Beograda i Pristine da ucine upravo to.

Asimetricni entiteti

Najava predlozenih pregovora izazvala je prilicnu uznemirenost medju kosovskim politickarima, Albancima. Oni se plase da ce neko pokusati da ih primora da prihvate nesto manje od nezavisnosti, na primer, neki oblik formalnog odnosa sa novom zajednicom Srbije i Crne Gore.

U Beogradu, gde pitanje Kosova predstavlja apsolutni tabu jos od juna 1999. godine, malo je onih koji su spremni da ponovo raspravljaju o ovom pitanju. Zvanicno, politika je da "nema odvajanja, nema nezavisnosti". Ipak, srpski stratezi imaju problem. Ako nisu spremni da prihvate nijednu od ovih opcija, onda nemaju na raspolaganju drugih mogucnosti osim da koncno predloze reintergraciju 1,8 miliona Albanaca koji ih mrze, a koji bi u tom slucaju morali biti zastupljeni u vladama i parlamentima Srbije i unije.

U poslednjih nekoliko meseci, Nebojsa Covic, predsednik Koordinacionog centra za Kosovo i Metohiju, tela koje se bavi Kosovom, govorio je o regionalizaciji. sto zapravo znaci davanje de jure autonomije srpskim podrucijima. Ali to nije dugorocni plan.

Ipak, 22. novembra on je napisao clanak koji neobicno lici na pokusaj gambita u otvaranju. Cini se da je ono sto predlaze (argument nije sasvim jasan) da Kosovo ostane unutar Srbije, s tim sto bi u tom slucaju Kosovo, ili mozda samo njegovi albanski delovi, imalo status kakav ima Republika Srpska u Bosni i Hercegovini.

Covicev mentor je pisac knjiga o Kosovu, profesor Branislav Krstic, njegov zamenik u koordinacionom centru. Krstic priznaje da se divi Lordu Ovenu - koji je predlagao izmenu granica na Balkanu. Moguce je da Covic priprema teren za nesto slicno. To bi znacilo da iznosi maksimalisticki zahtev, za koji zna da ce Albancima biti neprihvatljiv, dok u isto vreme signalizira svoju najminimalniju poziciju - neku vrstu konacne podele Kosova.

Ipak, izmedju sadasnjeg i konacnog statusa proteci ce jos mnogo godina. Razgovori o ovom pitanju, za razliku od nekih prizemnijih problema, verovatno nece poceti naredne godine, a oni koji su skloni kladjenju mogli bi se opkladiti na 2004.

DJINDJIC: NOVI DEJTON ZA POSTOVANJE GRANICA

Beograd - Predsednik Vlade Srbije Zoran Djindjic izjavio je da sustinski, pominjanjem "novog Dejtona", nije doveo, niti hteo da dovede u pitanje icije granice, suverenitet i prava, vec da kaze da i granice Srbije moraju biti neprikosnovene. On je objasnio da ne mogu za sve druge vaziti jedna pravila, a samo za Srbiju - druga, bolje receno - nikakva.

- Nisam se pominjanjem novog Dejtona' zalagao za reviziju granica, vec, sasvim obrnuto, za njihovo postovanje i odbranu, trazeci za Srbiju jedino ono sto su drugi, uz pomoc medjunarodne zajednice, vec dobili. Hocu stoga da se EU i UN izjasne povodom Kosmeta, da se prestane s dvosmislenim potezima, da se i Srbiji, od koje se trazila kooperativnost u postovanju tudjih granica, obezbedi podrška i zastita teritorijalnog integriteta - istakao je Djindjic u intervjuu Vecernjim novostima.

Djindjic je naglasio da je reagovao i upozorio da ce Beograd - ako nam se budu otimali Kosovo i Metohija u ime etnickog prava Albanaca i principa samoopredeljenja, sa ignorisanjem granica i suvereniteta SRJ i Srbije - traziti "novi Dejton". On je rekao da je to ucinio zato sto se vec najavljuje da ce nasa juzna pokrajina u evropske integracione procese biti ukljucena odvojeno od Srbije, paralelno s njom, i sto je na vidiku i donatorska konferencija za Kosmet, fakticki kao nezavisnu teritoriju.

Uz ovo, iz Pristine se sve upornije potpuno oficijelno i s najviseg mesta, trazi proglašenje nezavisnosti, pri cemu takve zahteve deo medjunarodne zajednice prima manje-vise blagonaklono. A, ne treba gubiti iz vida ni da se u samoj Rezoluciji 1244 Saveta bezbednosti UN, iako taj organ nije nadlezan za granice, govori da su Kosovo i Metohija deo Jugoslavije, dok se Srbija ne pominje, istakao je Djindjic.

Srpski premijer je naglasio da od EU, NATO i UN i trazi da se nasa prava, granice i suverenitet tretiraju na isti nacin i po jednakim standardima uvazavaju i medjunarodno stite kao i suverenitet i granice BiH i Hrvatske. Djindjic smatra da kosmetki Srbi, bas u duhu Dejtona, treba da dobiju pravo na svoje skolstvo, zdravstvo, sudstvo i policiju, tamo gde zive i gde su, pogotovo, vecina.

- A ne da im se iz Pristine salju, recimo, sudije Albanci ili da, kao sto se sada dogadja u Skupstini Kosova, dobijaju zapisnike iskljucivo na albanskom jeziku. Uz nadmeno obrazlozenje Ucite albanski! Evo, kao sto se vidi novim Dejtonom' ja zaista branim Dejton i medjunarodne principe na kojima je zasnovan - naglasio je Djindjic.

Srpski premijer je izjavio da bi bilo dobro i korektno, a i u duhu odnosa Beograda i Haskog tribunala, da se doskorasnjem predsedniku Srbije Milanu Milutinovicu omoguci da se brani sa slobode, a da bivseg komandanta Vojske RS Ratka Mladica ljudi koji su mu bliski ubede da sam ode u Hag. To Milutinovicu treba da se omoguci nakon sto u Hagu - zbog potrebnih sudskih procedura i lekarskih pregleda - provede neophodne dve ili, najvise, cetiri nedelje.

- Savezna vlada je Tribunalu vec uputila inicijativu u ovom duhu, s neophodnim garancijama, a Vlada Srbije ce od Tuzilastva oficijelno zatraziti da se Milutinovicevoj odbrani sa slobode ne protivi - izjavio je Djindjic juce Novostima.

"Uveren sam da su Srbija i sam Milutinovic zaslužili bar toliko. Milutinovic je svojim konstruktivnim drzanjem omogucio da - posle vise od pola veka - imamo civilizovanu smenu vlasti na položaju sefa drzave", rekao je Djindjic.

On je istakao da je uveren da bi najbolje bilo da Mladicu ljudi koji su mu bliski sugerisu, da ga ubede, da sam ode u Hag, da tamo kaze sve sto hoce i odbrani i sebe i borbu koju je vodio. **(Tanjug/Beta)**

Havijer Solana:

NA STATUS KOSOVA NE MOGU UTICATI JEDNOSTRANI AKTI

Pristina - Visoki predstavnik Evropske unije za spoljnu i bezbednosnu politiku Havijer Solana izjavio je uoci visednevne posete Balkanu da nijedan jednostrani akt nece imati uticaja na odredjivanje buduceg statusa Kosova.

Solana, koji ce danas zapoceti balkansku turneju tokom koje ce posetiti Tiranu, Pristinu, Skoplje, Sarajevo i Atinu, ohrabrice tokom posete Kosovu tamosnje politicke lidere da nastave izgradnju demokratskih institucija, pise Koha ditore.

- Status Kosova ce se resavati u odgovarajucem trenutku u skladu sa Rezolucijom 1244 Saveta bezbednosti Ujedinjenih nacija, ukljucujuci tu i vlasti u Beogradu i izabrane lidere i predstavnike institucija Kosova, a nijedan jednostrani akt nece imati uticaja na njegov buduci status - izjavio je Solana za pristinski dnevnik.

Pre resavanja pitanja statusa Kosova, najvece iskusenje ce, prema njegovim recima, biti dostizanje standarda koje je sef Unmika Mihael Stajner postavio kao preduslov za odredjivanje statusa. Solana je pozvao sve gradjane i institucije Kosova da uloze maksimalan napor da dostignu te standarde, kako bi se stvorio ambijent za odredjivanje buduceg ustrojstva Kosova na miran nacin.

Povodom preambule Ustavne povelje Srbije i Crne Gore u kojoj se Kosovo definise kao sastavni deo Srbije, Solana je ponovio da "temelj za buduci status Kosova ostaje Rezolucija 1244". **(Beta)**

PODGREJAVANJE KOSOVA

Premijer Djindjic cak i izvan granica, na novogodisnjem slavlju u zemlji kafe i sambe, nije propustio priliku da dodatno ustalasa ionako uzavrele balkanske politicke strasti. Tako je nemackom Spiglu "teoretski" izjavio da ce - ukoliko se kosovski Albanci ne odreknu zahteva za nezavisnoscu - "Beograd zatraziti novu dejtonsku konferenciju i povlacenje novih granica u regionu".

Saopstio je to premijer i odleteo da brazilskom predsedniku Luli cestita izbor, a sve nas ostavio u nedoumici sta je ovom "pragmaticnom" izjavom "pragmaticno" postigao. Neki su u tome prepoznali obnavljanje balkanskog sindroma podsticanja novih teritorijalno-ekspanzionistickih i nacionalistickih prekraranja.

Drugi, "reviziju zbog koje od jugoistocne Evrope ne bi ostao kamen na kamenu". Treci, opet, "imaju razumevanja za

sustinu Djindjiceve ideje". Obradovali joj se samo svadjani lideri kosovskih Srba, a "izvesno" zadovoljstvo "napretkom razmisljanja Beograda" izrazio je i Djindjicev kosovski kolega Bajram Redzepe.

Moneta za potkusurivanje

Reagovali su i zvaničnici izvan granica: Sarajevo je za kratko vreme po drugi put protestovalo sto srpski političari suverenu BiH smatraju "monetom za potkusurivanje", iz Evropske unije je stiglo upozorenje da nema govora o vezanoj trgovini Bosne i Kosova, Pede Esdaun je saopstio da "granice u Evropi ne mogu biti predmet novih međunarodnih konferencija", a tom stavu su, kako se čini, skloni i Amerikanci.

Zacudo, nije se (dosad) oglasio Vojislav Kostunica, čija je prošlogodisnja izjava o Republici Srpskoj kao "privremeno odvojenoj teritoriji od matice" i te kako poslužila Djindjicu i njegovim saradnicima u DS da dokazu kako "sef savezne države neodgovorno muti nase spoljnopolitičke vode i kviri nam rejting u svetu".

Ali, nikad se ne zna. I nije kasno za reagovanje, čak, možda, i za očekivanje da Djindjicevo relativiziranje balkanskih granica bude konačno - tačka približavanja i saglasnosti sa "neprijateljski raspoloženim" Kostunicom.

Svaki pokušaj analize Djindjicevog (ne)očekivanog iskakanja iz opsteg (međunarodnog) konsenzusa da se - posle svih ratnih i etničkih tragedija na prostorima bivše Jugoslavije - mora stati na kraj dugotrajnom balkanskom kosmaru, morao bi da odgovori na niz pitanja.

Zoran Djindjic, Nebojsa Covic i Vojislav Kostunica: dva isključiva stava i jedno cutanje

Pre svega, zasto je premijer Srbije upravo sada, i na ovaj način, pokrenuo "problem Kosova"? Da li je to njegov marketingski korak u slučaju kad mu se pozicije i kod kuće i u svetu sve više tanje, pa jednim naizgled "spektakularnim" (a, sasvim sigurno, delikatnim i riskantnim) potezom pokušava da preuzme inicijativu od "briznog nacionalnog" Kostunice i preokrene situaciju u svoju korist? Ili je ovo još jedna potvrda njegove sklonosti da (o)lako daje svakojake izjave i ocene ne vodeći bas previše računa da više nije opozicioni lider već zvanični reprezent državne politike? A možda je, kako neki prilično argumentovano tvrde, ova Djindjiceva "opomena" preko Spigla svojevrsno testiranje reakcije međunarodne zajednice na moguće i potencijalne ponude u budućim pregovorima o statusu Kosova?

Bez strategije

Oni koji bolje poznaju premijera, rekli bi da od svega gore pomenutog ima pomalo, a ponajviše njegove procene da je otvaranje "kosovskog problema" na način kako to čini, njegov pokušaj da donekle skrene pažnju domaće i strane javnosti sa vrućih političkih, ekonomskih i socijalnih tema Srbije. A čija se slika prepoznaje i golim okom: zaustavljena reforma, izostanak pravih stranih investicija, bujanje svih oblika kriminala, dalje siromasjenje već dobro osiromašenih slojeva, bogacenje onih koji su to stekli "služenjem vladi u proteklom periodu", kontroverzna privatizacija, politička, parlamentarna, takoreći državna blokada...

I, čini se, da je Kosovo sada idealan povod da se sve to na izvesno vreme odloži u fioku, iako je još od poodavno svakom jasno da je daleko trenutak da se počne sa potragom za konačnim statusom teritorije koja je sada pod međunarodnim protektoratom. Tema se greje u okolnostima koje su veoma nepovoljne i slika i prilika sadasnog stanja na ovim prostorima: na samom Kosovu dogovoreni proces povratka izbeglih i prognanih nije valjano ni počeo, demokratske institucije su tek puka forma za treniranje "državotvornosti" albanskih političkih lidera i "revolucionara", a bezbednost svih koji nisu Albanci - iako nešto bolja nego nakon ulaska KFOR - daleko od one prave.

S druge strane, nema pravog pozitivnog pomaka ni među samim Srbima. Koalicija Povratak uporno bojkotuje kosovske organe vlasti i time eliminiše svaku mogućnost uticaja na poboljšanje kosovske stvarnosti. Lideri kosovskih Srba, opterećeni ličnim i stranackim interesima i uzajamnom netrpeljivošću, i dalje su, reklo bi se, limitirajući faktor za uspostavljanje kakvog-takvog kontakta i dijaloga sa albanskom stranom, pa i UNMIK-om. Okrenuti su pretežno svojim stranackim i ideološkim filijalama van Kosova, a zvanični Beograd, opet, nikako da se oslobodi hronicne bolesti. Niti je u stanju da ponudi konzistentnu strategiju, niti se Srbija može pohvaliti da je posle Milosevića uspostavila demokratski institucionalni milje koji će joj dati za pravo da u odnosu na Kosovo bilo kome postavlja uslove. A da pri tom to ne lici na ignorisanje činjenice da je na Kosovu 1999. dozivela vojni poraz ili na obnavljanje starih (Milosevićevih) sablona o "svetoj zemlji" i "neodvojivom delu Srbije".

Olako obecana brzina

U takvom ambijentu, javnost Srbije suočava se ovih dana sa dva apsolutno isključiva stava, oba sa pretenzijom da budu zvanični, državni. Jedan, Djindjicev, koji smatra da je "sazrelo vreme" za određivanje konačnog statusa Kosova, i drugi, Djindjicevog potpredsednika Covića, koji misli da bi se o rešenju moglo na pravi način razgovarati (i pregovarati) tek za desetak godina.

I sve to pomalo nalikuje na svojevrsno utrkivanje dvojice istaknutih državnih funkcionera, sa motivima za koje jedni kažu da su isključivo prestiznog karaktera, drugi, opet, da se iza svega krije namera da se - kad već nema jedinstvene državne platforme o Kosovu - prigrabi ekskluzivno pravo arbitra, odnosno odlučujućeg pregovarača.

Eksperti za Kosovo, ipak, u proceni "zrelosti" vremena početka pregovora o budućem statusu, daju prednost Covićevom stavu da treba ići postupno, korak po korak, uspostavljanjem ekonomskih, komunalnih i drugih komunikacija, povratkom izbeglih i prognanih i stvaranjem uslova da multietnicnost Kosova ne bude samo fikcija kakva je danas. Nasuprot tome, insistiranje na što skorijem početku pregovora o konačnom statusu najverovatnije bi se svelo na kontraproduktivnu debatu o ekstremnim rešenjima, kao što su nezavisnost ili podela Kosova. Odnosno, formulu o kojoj u rezoluciji 1244. UN nema ni pomena.

Upozorava se, u stvari, da bi se preforsirana debata o statusu Kosova mogla vratiti kao bumerang. U obliku koji bi podsećao na sve ono što se ispodesavalo nakon Milosevićeve olako obećane brzine resavanja kosovskog problema sredinom 80-ih godina.

Svaki pokušaj analize Djindjicevog (ne)očekivanog iskakanja iz opsteg (međunarodnog) konsenzusa da se - posle svih ratnih i etničkih tragedija na prostorima bivše Jugoslavije - mora stati na kraj dugotrajnom balkanskom kosmaru, morao

bi da odgovori na niz pitanja.

Ivan Torov

Vlast u Pristini neće direktne razgovore sa Beogradom

NEMA PREGOVORA BEZ MEDJUNARODNOG UCESCA

Predsednik Kosova Ibrahim Rugova i predsednik Skupstine Kosova Nedzat Daci protive se dijalogu Pristine i Beograda koji bi se vodio bez ucesca medjunarodnih predstavnika i posebno bez posredovanja Sjedinjenih Americkih Drzava, saopsteno je iz kabineta dvojice zvanicnika.

Rugovin portparol Muhamet Hamiti i Dacijev politicki savetnik Ramus Tahiri izjavili su za dnevnik Koha ditore da direktni razgovori sa Beogradom ne dolaze u obzir. "Razgovori o konacnom statusu Kosova mogu se voditi samo na medjunarodnom nivou, a odluku o tome moze doneti samo narod Kosova na referendumu", rekao je portparol predsednika Kosova.

"Direktnih razgovora sa Beogradom neće biti, oni se ne mogu voditi bez medjunarodnog prisustva, a posebno zahtevamo dominantno ucesce americke strane", slozio se savetnik predsednika kosovskog parlamenta.

Rada Trajkovic o dijalogu Beograda i Pristine

BOLJE BEZ POSREDNIKA

BEOGRAD - Medjunarodna zajednica je svuda sustinski umesana, pa ce ona sigurno biti prisutna i prilikom dijaloga izmedju Beograda i Pristine - smatra Rada Trajkovic, poslanik koalicije "Povratak" u Kosovskoj skupstini i doskorasnji sef te poslanicke grupe, povodom saopstenja iz kabineta predsednika Kosova Ibrahima Rugove i predsednika pokrajinske skupstine Nedzata Dacija. Meudjtim, prema njenim recima, bilo bi produktivnije da se razgovori o zivotno vaznim problemima gradjana Kosova vode bez posrednika.

- Direktni pregovori srpskih i albanskih lidera o ilegalnoj trgovini, mafiji, administraciji i svemu sto je u funkciji opstih interesa stanovnika Kosova i juga Srbije ubedili bi gradjane da i oni mogu normalno da komuniciraju jedni sa drugima. Kosovski Albanci strahuju od prava Srbije na taj prostor i ocekuju od medjunarodne zajednice da izvrši pritisak vezan za buduci status pokrajine - tvrdi Trajkoviceva.

Albanski lideri isticu da bi u posredovanju tokom pregovora dominantnu ulogu trebalo da odigraju Sjedinjene Americke Drzave. Rada Trajkovic istice paradoks da Albanci na Kosovu naglasavaju privrzenost Sjedinjenim Drzavama isticuci neka spoljna obelezja, a sa druge strane, svojim postupcima vulgarizuju americke demokratske principe:

- Na svakom koraku na Kosovu mozete videti americke zastave i takoreci se nude da postanu jos jedna njihova drzava. Ipak, svojim odnosom prema zivotu i ljudima ne pokazuju da cene americke vrednosti. Cudi me da se SAD ne oglase tim povodom - kaze Trajkoviceva.

Okrenuce se

Trajkoviceva predvidja da ce se kosovski Albanci vrlo lako okrenuti islamskom faktoru i ukljuciti u antiamericki pokret onda kada SAD bude promenila politiku prema njima

J.M.

Uskoro jos jedan plan za resavanje krize u Pokrajini

ZA SUZIVOT I POVRATAK

BEOGRAD - Nevladina organizacija Centar za trening, analitiku i resurse uskoro ce završiti izradu dokumenta pod radnim nazivom "Predlog nacrtu drzavnog plana za Kosovo i Metohiju".

"Plan ce sadržati predloge konkretnih aktivnosti po svim bitnim pitanjima u vezi sa situacijom na teritoriji Kosmeta.

Predlozi ce biti rasclanjeni po vremenskoj determinanti u tri odvojena perioda - kratkorocni, srednji i dugorocni, a plan ce u potpunosti biti usaglasen sa propisima Srbije, Unmika i svim relevantnim medjunarodno-pravnim aktima - kaze Marko Selakovic, predsednik ove nevladine organizacije.

Centar ocekuje prakticnu implementaciju i nada se njegovoj pozitivnoj refleksiji ne samo na proces povratka raseljenih lica, vec i na stvaranje realnih uslova za istinski suzivot svih etnickih zajednica na teritoriji Kosova i Metohije.

P. P.

Izjava sefa kancelarije SAD u Pristini

NEPOTREBNA NEZAVISNOST

Vasington, 11. januara (*Tanjug*)

Sef Kancelarije SAD u Pristini Rino Hervis izjavio je u Vasingtonu da Kosovu i Metohiji nije potrebna nezavisnost da bi napredovalo i da bi gradilo drzavnu zajednicu koja ce biti deo moderne Evrope.

Hervis je na skupu koji je u petak organizovao vasingtonski Institut za mir na temu "Kosovo - buducnost", istakao da stanovnici Pokrajine mogu da rade i deluju i bez "mantre" nezavisnosti.

U prepunoj sali Institut Hervis je istakao da je u 2003. na Kosmetu prioritet jacanje lokalne vlasti, sto znaci da ce misija Ujedinjenih nacija (UNMIK) sve vise prenositi nadleznosti na lokalne organe, pri cemu ce jedna od najvaznijih stvari biti da nadlezna ministarstva formiraju budzet, u skladu sa zahtevima Svetske banke i Medjunarodnog monetarnog fonda.

Medju prioritetima Hervis je ubrojao i neophodnost svakodnevnog borbe za vladavinu zakona, a protiv organizovanog kriminala, kao i ekonomski razvoj, pri cemu bi od pomoci bio dogovor na nivou citavog Balkana vezan za liberalizaciju i podsticanje privredne aktivnosti.

Hervis je kao jedan od ozbiljnijih problema u razvoju Kosova naveo povratak izbeglih u njihove domove, sto je "pitanje

morala, ali i međunarodnog prava".

Vlada SAD cini velike napore da ljudima koji zele da se vrata pokaze da treba da se ekonomski, socijalno i politicki integrisu, izneo je Hernis.

On je ocenio da je u tom pogledu 2002. bila uspesna, navodeci da se vise Srba vratilo nego sto je otislo, i izrazio nadu da ce uslediti znacajnji povratak u ovoj godini, narocito u urbane sredine.

Hernis je, medjutim, naveo i niz prakticnih problema, kao sto je pitanje titulara svojine, gde medjunarodna zajednica, i pored nastojanja da resi mnogobrojne sporove, ne uspeva da zabelezi znacajnije rezultate.

Govoreci o zlocinima na Kosmetu, Hernis je ocenio da je potpuno jasno da ljudi koji su ih cinili treba da odgovaraju.

"Zato je Slobodan Milosevic u Hagu na optuzenickoj klupi da odgovara za zlocine koji su ucinjeni na Kosovu, u Bosni i u Hrvatskoj", rekao je americki diplomata.

Hernis je, s druge strane, primetio da nisu sve osobe koje zele ponovo da zive na Kosmetu pocinile zlocine i da zato ne misli da treba da cekamo na nacionalno izvinjenje.

Americki diplomata je istakao potrebu saradnje privremenih kosmetskih organa i vlasti u Beogradu, prvo o prakticnim i tehnickim stvarima, o medjusobnom priznavanju dokumenata, kooperaciji u borbi protiv organizovanog kriminala, kao i razgovora o elektricnoj energiji, transportu.

Hernis je istakao da "mora da se postigne politicki konsenzus na Kosovu da bi pocelo da se razgovara s Beogradom".

SAD ulazu ogromna sredstva u novcu i ljudstvu na Kosmetu i tamo smo da pomognemo ljudima da sagrade modernu evropsku drzavu, zakljucio je Hernis.

Inicijativa u Kongresu SAD

NOVI UDAR NA REZOLUCIJU 1244

Vashington, 13. januara (**SENSE**)

U americkom Kongresu, kao jedan od prvih dokumenata zasedanja u novom sazivu, pokrenuta je pre nekoliko dana inicijativa za priznavanje nezavisnosti "jugoslovenske pokrajine Kosovo", koja se od jula 1999. godine nalazi pod civilnom upravom i vojnom kontrolom Ujedinjenih nacija. Rec je, zapravo, o obnovljenoj inicijativi vodecih clanova Komiteta za medjunarodne odnose, predsedavajuceg, republikanskog kongresmena iz Ilinoisa Henrija Hajda i demokrate iz Kalifornije Toma Lantosa, sa predlogom konkretne rezolucije Predstavnickog doma kojom se trazi da SAD proglose podrsku nezavisnosti Kosova cim se u ovoj pokrajini "razvije i konsoliduje demokratska samoupravna vlast".

Pozivajuci izabrane predstavnike nove vlasti da se na Kosovu grade institucije u kojima ce biti zastupljene sve nacionalne zajednice, americki Kongres je, osim toga, kao osnovne postulate buduceg nezavisnog Kosova oznacio obezbedjivanje vladavine zakona, postovanje prava manjina, garanciju slobodnog kretanja, pravo na nesmetan povratak svih izbeglica i razvoj konstruktivnih odnosa sa susedima. U to ime, Lantos-Hajdova rezolucija zahteva od Busove administracije da se, kao "prvi korak" na trazenom putu ka suverenom Kosovu, SAD angazuju, sa UN i Evropskom unijom, na uspostavljanju "efikasne samouprave i demokratije na Kosovu, sa postovanjem ljudskih prava, ukljucujuci i prava nacionalnih i verskih manjina".

Rezolucija, koja je predlozena kongresnom Predstavnickom domu, zahteva od administracije i neke vrlo konkretne poteze: da se podstakne i pomogne nova vlast u Pristini u "izgradnji stabilnih odnosa sa susedima", kao i da se utice sa americke strane kako bi se na unutrašnjem planu na Kosovu prekinula dalja podrška "partijama koje za svoje separatisticke ciljeve primenjuju nasilje, ukljucujuci i organizovani kriminal".

U kongresnom dokumentu je postavljen i kljucni zahtev americkoj administraciji da napusti svoju podrsku statusu Kosova kao jugoslovenske pokrajine, koja je pod medjunarodnom upravom na osnovu Rezolucije 1244 Saveta bezbednosti iz 1999. godine. "Potrebno je da vlada SAD prizna da nedostatak progressa u resavanju konacnog statusa Kosova stvara politicku i ekonomsku nestabilnost na Kosovu i u jugoistocnoj Evropi. Vlada SAD treba da radi sa UN, EU i ostalim organizacijama na obezbedjivanju regularne tranzicije ka nezavisnom Kosovu. Potrebno je i da se ucestvuje u pomoci kojom ce se na Kosovu podstaci razvoj demokratije i ekonomskog sistema slobodnog trzista", zakljucuje se u predlozenoj rezoluciji Predstavnickog doma americkog Kongresa.

U prvom reagovanju Stejt departmenta na inicijativu iz Kongresa navodi se jedino da je predlozena rezolucija "tek primljena" i da se proucava sa "odgovarajucom paznjom". U medjuvremenu, prema recima Rinoa Hernisa, sefa americke misije u Pristini, SAD ostaju cvrsto na dosadasnjoj poziciji da ispunjenje poznatih standarda, koje je postavila medjunarodna zajednica u skladu sa Rezolucijom 1244 Saveta bezbednosti, ostaje kao preduslov za otpocinjanie razgovora o konacnom statusu pokrajine Kosovo. "U ovom trenutku vlada SAD je veoma zainteresovana za pocetak dijaloga izmedju predstavnika Albanaca i Srba o tehnickim pitanjima, cije je resavanje potrebno u okviru procesa stabilizovanja situacije na Kosovu", rekao je tim povodom ambasador Hernis koji je prosle nedelje boravio na konsultacijama sa visokim predstavnicima administracije i Kongresa u Vashingtonu.

Slobodan Pavlovic

Novo kosovskometohijsko odbrojavanje

SRBIJA NEMA STRATEGIJU

Srbija nema strategiju za resavanje kosovskog pitanja, ocenio je na jucerasnjem okruglom stolu "Novo kosovsko odbrojavanje" Branislav Krstic, potpredsednik Koordinacionog centra za Kosovo i Metohiju. Autor projekta "Kosovo pred sudom istorije" rekao je da ne vidi razlog za odvojen prijem kosmetskih Srba kod Vojislava Kostunice, Zorana Djindjica i Nebojse Covica. Prema Krsticevom misljenju, Albanci za razliku od Srba imaju jasnu strategiju koju saopstava predsednik Kosova Ibrahim Rugova. Istovremeno velike sile na celu sa SAD imaju strategiju da Kosovo ucine

nezavisnom državom.

- U toku 2001. godine svega 72 porodice su se organizovano vratile na Kosovo dok se u 2002. godini taj broj uvećao za još 90 porodica. Ako se ima u vidu podatak da je 6000 porodica potpisalo da žele da se vrate, ovim tempom će biti potrebno 60 godina za njihov povratak - rekao je Krstić.

Resavanje kosovskog pitanja, kako je juče u Medija centru kazao Jovan Teokarević, saradnik Instituta za evropskedjunarodne zajednice. Zbog toga su pregovori Beograda i Pristine poželjni, ali bez prisustva međunarodne zajednice neće se daleko odmakati.

J. Cerovina

PROTIV BESPOMOCNOSTI

Premijer Srbije Zoran Djindjić dao je jednu izjavu o granicama na Balkanu. Iako postoji spor oko toga šta je tačno rekao, nema sumnje da je eventualnu nezavisnost Kosova pokušao da veže za sudbinu Republike Srpske, a po nacelu - ukoliko Kosovo dobije nezavisnost, zasto ne bi i Republika Srpska?

Više mudrih novinskih analiticara odmah se dalo na posao da protumaci o čemu se radi i zaključise da je rec o još jednom od njegovih spoljopolitickih kikseva, kada, zbog prebrzog i otvorenog jezika, daje i sebi i nama autogol. Rezonovanje im je vrlo jednostavno, do banalnosti: Stejt department je izrazio neslaganje, Brisel takodje, ergo Djindjić nas zavađa sa svetom, vodi izgubljeni rat, minira sredjivanje stanja na Kosovu i tome slicno. Nisam primetio da su pokušali da bace pogled iza scene osvetljene reflektorima i da, eventualno, iz te, strateske perspektive pokušaju da kazu nešto smisljeno. Da probam ja.

Elem, u doglednoj budućnosti verovatno će se resavati sudbina Kosova. Pitanje je, naravno, da li će dobiti nezavisnost ili neće. Pretpostavimo da se Amerika založi za nezavisnost Kosova, jer, na primer, veruje da je to najjednostavniji put do stabilnog rešenja, po logici da je Albance nemoguće umiriti, a da će Srbi malo kukati i zatim se, kako su pokazala iskustva iz prethodne decenije, pomiriti sa novim stanjem. (Ukoliko pretpostavka o namerama SAD ne stoji, onda scenario koji sledi vazi i dalje, ali sa znatno manjim sansama za Albance.)

Ko će doneti eventualnu odluku o nezavisnosti Kosova? To bi morao da bude Savet bezbednosti UN. U protivnom, tj. ukoliko bi se krenulo na priznanja nezavisnosti Kosova od strane individualnih država, mogli bi nastati veći problemi, jer mnoge zemlje lako mogu odbaciti poziv SAD za priznavanje nove države, a polazeci od svojih unutrašnjih problema. Na primer, Rusija zbog Cecenije i Kina zbog Tibeta mogu presedan sa neuredjenim priznanjem nezavisnosti Kosova shvatiti kao pretnju sopstvenom teritorijalnom integritetu i nastaviti da priznaju Srbiju/Jugoslaviju u sadašnjim granicama. A ni druge države ne moraju biti sklone da prihvate secesiju bez saglasnosti matične države. Iz toga bi u budućnosti mogle nastati neprijatne komplikacije, koje Americi nikako ne trebaju.

Ipak, dakle, Savet bezbednosti. Ali, tu su opet Rusija i Kina, sa već pomenutim sopstvenim problemima. Naravno, Amerika ih može "potkupiti" na razne načine, bilo finansijskim, bilo diplomatskim koncesijama, ali bi cena morala biti visoka. Ima li načina da se ona smanji, odnosno da i Rusija i Kina lakše daju svoj glas? Da, postoji jedan i jedini put: ukoliko Srbija svojevolejno pristane na nezavisnosti Kosova. Tada bi sve prepreke nezavisnosti pale, a sve zemlje koje bi mogle imati nešto protiv toga ostale bi razoruzane.

Glas Srbije je, znači, važan. Preterano bi bilo reći da je presudan, ali će, svakako, imati svoju težinu. Na Srbiji je da ga upotrebi na najbolji način, a to je jedino moguće učiniti aktivnom politikom. Srbija mora imati stav o sopstvenom državnom interesu i mora ga braniti na diplomatski legitiman način. A to svakako nije povlaćivanje svakoj reči svakog portparola MIP-ova zapadnih zemalja, već aktivna diplomatija koja će se nositi sa drugacijim misljenjima, cenjkati, povlaćiti i napredovati, nadmudrivati, stvarati saveze, ali uvek sa državnim interesom pred očima. Tako se štite sopstveni interesi, ne samo u HiH već i u HHi veku. Osnov ozbiljne državne politike ne može biti ideja o sveopštoj svetskoj harmoniji, jer je pogrešna, već spoznaja o realnom konfliktu interesa tamo gde postoji i potreba da se u svetskoj politickoj dinamici prodje što bolje.

Uopšte, mnogima u Srbiji pojam državnog interesa deluje nekako izlizano, otrcano. Kao da su prihvatili Milosevićevu identifikaciju države sa njim samim, pa su sa bivšim vlastodršcem odbacili i sam državni interes. To je pogrešno, a posebno stoga što Srbija još uvek nije rešila ni elementarno pitanje granica. Dok se srećnije zemlje u Briselu cenjkaju oko kamatne stope ili sedista neke nove evropske agencije, u ovim krajevima su na stolu još uvek ona najteža pitanja, svakako od najvišeg državnog interesa.

Da se vratimo Djindjićevoj izjavi. Iako to nije najvažnije, on je u pravu kada kaže da nije u redu primenjivati dvostruke standarde: ukoliko se može priznati nezavisnost Kosova, zasto onda Republika Srpska ne bi mogla da pretenduje na nezavisnost? Drugim rečima, ili su granice nepromenljive ili su promenljive, kako za jedne, tako i za druge.

Svetska politika, ipak, ne funkcioniše po moralnim nacelima, pa niti je moralisanje posebno korisno, niti pobeđuje onaj ko je u pravu. Važnije je, verujem, to što je Djindjić ovom izjavom prekinuo ćutanje Srbije o skakljivom pitanju budućnosti Kosova i praktično rekao da je i Srbija u igri i da će se zaloziti za svoj državni i nacionalni interes. Ovde čak nije bitno da li je to rekao svesno i proraćunato ili iz kiksa; važno je da je rec pala, kako su stari govorili.

Za Srbiju bi najgore bilo da se pomiri sa sudbinom i da bespomocno čeka rasplet događaja, ne preduzimajući ništa i slazuci se sa svakim konceptom. Takva bi politika bila ne samo krajnje neodgovorna, već i u sustini glupa, posto bi učinila da presudan uticaj na krajnji rasplet imaju marginalne lobi-grupe u Vasingtonu ili pojedinci koji se predstavljaju kao eksperti za Balkan. Djindjićeva izjava udarac je bas toj bespomocnoj pomirenosti sa sudbinom i prvi korak, ukoliko se smemo nadati, aktivne spoljne politike Srbije prema budućnosti Kosova, ali i sopstvenoj.

Bosko Mijatović

Direktor Centra za liberalno-demokratske studije

O CILJEVIMA KOSOVA ZA OVU GODINU

Pristina - Premijer Kosova Bajram Redzepi pozvao je lidere tri vodeće albanske političke partije na razgovore o programskim ciljevima Kosova u ovoj godini. Redzepi će se danas sastati sa liderom DSK i predsjednikom Kosova Ibrahimom Rugovom, kao i sa liderima DPK Hasimom Tacijem i Alijanse za budućnost Kosova Ramusom Haradinajem, saopšteno je iz Redzepijevog kabineta. Ove tri stranke potpisale su 28. februara 2002. godine sporazum o formiranju kosovske vlade. (Beta)

Albanski lobisti u SAD preuzimaju inicijativu

OD KONGRESA TRAZE NEZAVISNOST KOSOVA

BEOGRAD - Američki kongresmeni i albanski lobisti Tom Lantos i Henri Hajd ponovo predlažu rezoluciju o nezavisnosti Kosova. Predlog rezolucije upućen je američkom Kongresu odmah posle novogodišnjih praznika i uskoro bi, kako "Glas" nezvanično saznaje, trebalo da ga prouče nadležna politička tela.

Ponovljen predlog

Lantos i Hajd ponovili su ovaj predlog, koji prošle godine nije naišao na podršku u Kongresu, gotovo u isto vreme kada su i albanski političari s Kosova počeli otvoreno da zagovaraju što skorije rešenje statusa ove pokrajine. Predstavnik za štampu američkog Stejt departmenta Mark Toner kaže da je to samo mišljenje nekih tela i članova Kongresa, te kao takav nije obavezujući, niti ima snagu zakona. Toner tvrdi da je stav SAD po pitanju Kosova ostao isti. Sada i u budućim razgovorima o Kosovu SAD će insistirati na doslednoj primeni Rezolucije SB UN 1244. Šef američke misije u Pristini Rinoa Hernis ne spori da je ispunjenje zahteva Rezolucije SB UN 1244 preduslov za otpočinjanje razgovora o konačnom statusu Pokrajine. Ali, ističe Hernis, u ovom trenutku SAD je zainteresovana za početak razgovora između predstavnika Albanaca i Srba o tehničkim pitanjima, u cilju procesa stabilizovanja situacije. Jedan od američkih analitičara Robert Hend izjavio je za "Glas Amerike" da takva rezolucija, čak i u slučaju da bude usvojena, neće imati nikakvih opipljivih posledica već jedino izražava mišljenje Kapitol hila o tom konkretnom spoljnopolitičkom problemu.

Status kvo

- Albanski lobisti u SAD više od 10 godina kontinuirano rade na nezavisnosti Kosova, pa ne treba na ovaj predlog gledati kao na veliki problem. SB, SAD i EU više odgovara sadašnji status kvo na Balkanu, jer bi svako "pomeranje kockice izazvalo i pomeranje zgrade" - kaže Samardžić.

Predlog rezolucije o Kosovu samo je mišljenje Kongresa

Nema uslova

Sajmon Hejzlok, šef Unmikovog odeljenja za informisanje, misljenja je da će konačan status Kosova doći na red tek kada budu dostignuti UNMIK-ovi standardi koji uključuju vladavinu zakona, dobro uređenu privredu, mogućnost povratka raseljenih lica. Hejzlok naglašava da će od ispunjenja tih standarda zavisiti budućnost Kosova, a da su oni ustanovljeni zato što su u razvoju demokratije na Kosovu mnoge ličnosti pokušale da pronadju put ka dugoročnoj perspektivi tog područja.

Savetnik predsednika SRJ Slobodan Samardžić kaže da je ovaj predlog samo novi pokušaj starih lobista da izdejtstvuju nezavisnost Kosova. Samardžić je, međutim, ubeđen da će u Kongresu prevladati razumni stavovi, jer administracija SAD podržava Rezoluciju SB UN 1244 i da nikome nije stalo do novog dolivanja ulja na balkansku vatru.

O svemu tome svoj stav ima i politički analitičar iz Pristine Skeljzen Malici koji je pozvao Albance i njihove političke prvake da odustanu od politike inata, objasnivši da je Kosovo deo duž međunarodne igre. Malici je misljenja da UNMIK, kao instrument međunarodnog faktora, ima svoj rok boravka na Kosovu, ali će međunarodna zajednica nastaviti da kontrolise Kosovo i kada UNMIK bude otisao.

"Glasu" je juče iz više izvora potvrđeno da je logično da se u celu kampanju oko zahteva za nezavisnošću Kosova umesaju albanski lobisti u američkom Kongresu, s obzirom da takvi koraci ne mogu biti učinjeni bez konsultacija i podrške međunarodnih faktora. U SB i EU, međutim, postoji uređen odnos snaga koji u ovom trenutku ne favorizuje opciju nezavisnosti Kosova.

Danas se sastaju Mihael Stajner i Nebojsa Covic

SEST "TAJNIH" SAVETNIKA

Kosovska Mitrovica, 12. januara

Šef Koordinacionog centra za Kosovo i Metohiju dr Nebojsa Cović i šef civilne misije UN za Kosmet Mihael Stajner sastaju se sutra u Pristini, gde se očekuje verifikacija liste sa imenima sestoclano savetodavnog tela za severnu Mitrovicu, koje bi predstavljalo "prelazno rešenje do sprovođenja lokalnih izbora u severnom delu Kosovske Mitrovice", prema ranije potpisanom Beogradskom sporazumu.

Izvor blizak Koordinacionom centru kaže da je do sada je tri puta bio ugovaran sastanak sa specijalnim predstavnikom generalnog sekretara UN za Kosmet, ali da iz opravdanih razloga on nije bio održan posto je Stajner od polovine prošlog meseca do 6. januara bio na godišnjem odmoru.

Sestoclano savetodavno telo, u kome bi bili predstavnici srpskih političkih grupa iz severne Kosovske Mitrovice, resavalo bi sva lokalna pitanja, predstavljalo bi rukovodeći organ za severnu Mitrovicu na čijem bi celu bio predstavnik UNMIK-a Ramis Abisek, koji bi preuzeo ulogu revizora. On je trenutno na funkciji zamenika opštinskog administratora za Kosovsku Mitrovicu. Njegovo zaduženje bi takođe bilo i da nadgleda da li sestoclani savet sprovodi odredbe iz

Rezolucije 1244 Saveta bezbednosti i Zakona o lokalnoj samoupravi.

Brojne polemike

Kako saznajemo, savetodavno telo cine tri predstavnika Srpskog nacionalnog veca, Kosovske Mitrovice i po jedan predstavnik politickih grupacija iz DSS, DS i Demokratske alternative.

Ovo telo je trebalo da pocne da radi u isto vreme kad je pocela da radi opstinska UNMIK administracija u severnom delu grada, tj. krajem prosle nedelje. Sve ovo je dogovoreno i potpisano pocetkom novembra u Beogradu, u prisustvu najvisih jugoslovenskih i srpskih vlasti, kao i Mihaela Stajnera, kada je i potpisan Sporazum o resavanju pitanja Kosovske Mitrovice.

Tada je, u prisustvu jugoslovenskog predsednika Vojislava Kostunice, srpskog premijera Zorana Djindjica, premijera savezne vlade Dragise Pesica, sefa Koordinacionog centra Kosova i Metohije dr Nebojse Covica i specijalnog predstavnika generalnog sekretara UN za Kosovo i Metohiju Mihaela Stajnera, donet dokument u kome je, izmedju ostalog, receno da ce vlast u Kosovskoj Mitrovici vrsiti sestoclano savetodavno telo i jedan predstavnik UNMIK-a. Medjutim, "prema onome sto je procitano i onome sto se dogadja na terenu, trazimo da se na uvid dostavi Sporazum", naglasava takodje Vladimir Rakic, predsednik Skupstine udruzenja gradjana "Most Sveti Dimitrije", uz cinjenicu da je ovaj dokumenat jos uvek "drzavna tajna".

U medjuvremenu, prema recima Vladimira Rakica, dogadjaju se kontradiktorne stvari. Tako je sa radom pocela opstinska administracija UNMIK-a u kojoj je zaposleno 50 radnika iz bivse srpske Skupstine opstine, ali nije poceo da radi sestoclani Savet!

Prema recima Vladimira Rakica o samim odredbama Sporazuma se vrlo malo zna u javnosti. Manipulise se imenima, a spominje se "da sam i ja clan savetodavnog tela". Sporazum koji je pocetkom novembra meseca potpisan trebalo bi u celini da izadje na uvid javnosti, da se sa njega skine naznaka "drzavna tajna", kako bi gradjani severne Mitrovice izvorno znali da li su u njemu predvidjene odredbe koje su u funkciji zastite srpskih interesa i da li su one na liniji odbrane srpstva, naglasava Rakic.

Nepoverenje i bojazan

I Milan Ivanovic, predsednik SNV severnog Kosova, veli da iako su prosla dva meseca jos uvek nije imenovano savetodavno telo. "Ne znam razlog - naglasio je on - ali iako je obecano da ce sa pocetkom rada opstinske UNMIK administracije u severnoj Mitrovici poceti rad i ovaj savet, to jos uvek nije ucinjeno. Ovo sto se dogadja destabilizuje situaciju u Kosovskoj Mitrovici. Unosi uznemirenje medju Srbe i destabilizuje ionako tesku politicku situaciju u ovom kraju. Izradjeno je nepoverenje i bojazan, a nisu zbrinuti ni svi radnici srpske opstine iako je navodno bilo receno da ce 70 radnika biti zaposleno".

Da podsetimo, polovinom prosle nedelje pocela je rad opstinska UNMIK administracija u severnom delu grada, u kojoj je zaposleno 70 radnika, a kako se najavljuje, bice otvoren konkurs za jos 20 radnika srpske nacionalnosti, sto je uostalom, i Sporazumom predvidjeno.

Sa radom je pocelo sedam odeljenja na dve lokacije, jedna u bivsoj zgradi Elektroracunskog centra "Trepce" - u kancelariji za lokalne zajednice, a druga u nekadasnjoj zgradi srpske Skupstine opstine. Plate radnika se kreću u rasponu od 78 do 293 evra.

Biljana Radomirovic

Covic: Prvo razgovor o normalizaciji zivota u Pokrajini

KOSMET VEC IMA STATUS

NIS (**FoNet**) - Predsednik Koordinacionog centra za Kosmet Nebojsa Covic rekao je preksinoc da zvanicni Beograd i Pristina mogu u prisustvu predstavnika medjunarodne zajednice da razgovaraju o normalizaciji zivota u toj Pokrajini, ali jos uvek ne i njenom definitivnom statusu.

Covic je kazao da u prisustvu medjunarodne zajednice Beograd i Pristina moraju da otvore pitanja povratka raseljenih Srba, slobode kretanja kao i niza tehnickih problema vezanih za normalizaciju zivota u toj Pokrajini.

On je, medjutim, dodao da prica oko statusa Kosova moze da se otvori tako sto bi se razgovaralo o tome da li je dostignut status koji je definisan Rezolucijom 1244.

"Kako da pricamo o statusu Kosmeta kada ono vec ima status. S druge strane, problemi oko bezbednosti i povratka Srba jos nisu reseni, iako je to predvidjeno Rezolucijom. Moramo, dakle, da razgovaramo o potpunom postovanju Rezolucije 1244 u smislu suvereniteta Republike Srbije i Jugoslavije na tom prostoru", rekao je on. Covic je odbacio spekulacije da pretenduje na mesto ambasadora u Briselu, uz obrazlozenje da ne namerava da ide iz zemlje i da nece dozvoliti da ga bilo ko rasporeduje, jer on "ni od koga ne zavisi".

Cemu zurba

Covic je rekao je da je neizvesno kada ce sastanak Predsednistva DOS na kojem bi trebalo da se razgovara o stanju u toj Pokrajini i radu tog tela biti odrzan, jer se njemu "ne zuri". On je dodao da ce na najavljenom Predsednistvu DOS otvoriti i pitanje rada Odbora za Kosmet u republickom parlamentu koji je, prema njegovoj oceni, nelegalno izabran jer su tada iz Skupstine bili izbaceni poslanici DSS

Povodom teksta protosindjela Save (Janjica)

Bez Srbije, Evropa siromasnija

U Vasem cenjenom listu, u broju od 3. januara, u formi licni stav, objavljen je tekst protosindjela Save Janjica.

Tim povodom zeleo bih, radi boljeg i preciznijeg informisanja javnosti, da iznesem nekolike cinjenice.

S obzirom na to da poznajem biskupa Sopia, bio sam iznenadjen onim sto sam procitao u pomenutom tekstu. U

direktno kontakt s biskupom, on mi je demantovao sve navode iz teksta, a eufemistički receno, bio je zacudjen povezivanjem svoga imena sa imenima britanskih istoricara, koje niti je ikada upoznao niti citao njihova dela. Sto se tice slicnih ucenja i poducavanja u skolama, biskup Sopi podseca oca Savu da se veronauka ne poducava u skolama, a da je uticaj Katolicke crkve na sastavljanje skolskog programa isti kao i Pravoslavne crkve, sto ce reci nikakav. Protosindjel Sava se poziva na intervju koji je objavljen u Vicenci, Italija, ustvrdivsi da je biskup Sopi tom prilikom izjavio da je vecina pravoslavnih crkava na Kosovu i Metohiji - u stvari katolicka. Citajuci originalni tekst intervjuja, koji je vodjen na italijanskom jeziku, lako je uocljivo da je biskup rekao da su neke od crkve bile "hriscanske" (cristiane), sto nikako ne znaci katolicke, niti pravoslavne vec samo hriscanske (iz jednostavnog razloga jer su grdjene pre "sizme", a sto i protosindjel Sava kaze u svom tekstu).

Neophodno je, jos, napomenuti da je intervju biskupa Sopia objavljen 2001. godine, tako da mi se cini da za reakciju, posle godinu i po dana, postoje drugi motivi.

Ovde bih dodao izjavu Apostolskog Nuncija u SRJ, nadbiskupa Sbarbara, koji je, takodje, za Vas list (21. decembra 2002) izjavio: "Svi biskupi u Srbiji, Crnoj Gori i na Kosovu sacinjavaju Biskupsku konferenciju Jugoslavije koja se sastaje dva puta godisnje, i tako ce za sada ostati". Iz ovih reci, nedvosmisleno, proizlazi da je Katolicka crkva, danas, mozda jedina institucija koja funkcioniše na celoj teritoriji SRJ (ukljucujuci Kosovo) .

Podsetio bih, takodje, protosindjela Savu na izjavu kardinala Kaspera, predsednika Papskog veća za unapredjenje jedinstva hriscana, koji ce biti domacin delegaciji Svetog sinoda SPC koja pocetkom februara odlazi u zvanicu posetu Svetoj stolici, prilikom njegove proslogodisnje posete Beogradu: " Moj dolazak ovde, pre svega, predstavlja izraz postovanja prema dugoj tradiciji Srbije cija hriscanska istorija pocinje jos u IDz veku i nastavlja se u vreme svetog Save u Dzl veku. Srbija je uvek bila na raskrsu izmedju Istocne i Zapadne Evrope, istocne i latinske tradicije; cesto je za Evropu bila bedem koji ju je stitio od spoljne agresije. Sa svojom dostojnom postovanja i bogatom pravoslavnom tradicijom, Srbija je autenticni i sastavni deo evropske kulture. Bez Srbije Evropa bi bila siromasnija".

U vezi sa akcijama i intervencijama Svete stolice glede Kosova, dovoljno je samo pomenuti mirovne inicijative uoci samog bombardovanja kojima se "intervencija" mogla izbeci. Okupljanje ambasadora NATO i stalnih clanica Saveta bezbednosti pri Svetoj stolici, kao jedan od poslednjih pokusaja da se pronadje mirovno resenje. Pismo dravnog sekretara Svete stolice Andjela Sodana tadasnjem ambasadoru SRJ pri Svetoj stolici Maslovaricu, datirano na 23. mart 1999, dan pred pocetak bombardovanja, u kome apeluje i moli da se krene sa pronalazenjem adekvatnog resenja jer se Srbija nalazi pred ponorom. Dolazak nadbiskupa Turana u Beograd 1. aprila 1999, koji donosi licnu poruku Svetog oca tadasnjem predsedniku SRJ. Da li smo vec zaboravili da je prethodni Nuncije u SRJ Santos Abril i Kastelo bio jedini ambasador koji je ostao u Beogradu tokom tragicnih desavanja i delio sudbinu gradjana ove zemlje?

Pozivam protosindjela Savu da procita knjigu "Sveta stolica i kriza na Kosovu" - u januaru ce biti objavljena na srpskom jeziku - koja sadrzi zvanicne dokumente Svete stolice vezane za krizu na Kosovu, posle cijeg citanja ce tumacenje "kontroverzne uloge" Svete stolice biti mnogo jednostavnije.

Radi potpune objektivnosti citiracu deo intervjuja gospodina Darka Tanaskovica, ambasadora SRJ pri Svetoj stolici, objavljenog 23. decembra 2002. u dnevnom listu Politika: " Vatikan se danas zalaze za resavanje svih sukoba mirnim sredstvima. Kad je rec o skandaloznom rusenju crkava i manastira na Kosmetu koji pripadaju SPC i predstavljaju spomenike srpske duhovnosti i kulture na Kosovu i Metohiji, u pojedinim glasilima bliskim Vatikanu, za koje nije tajna da izrazavaju stav Svete stolice, mogu se pročitati vesti o rusenju pravoslavnih svetinja. To nisu neutralne vesti, vec ostri komentari praceni zahtevima da medjunarodna zajednica ucini mnogo vise u zastiti srpske duhovne i kulturne bastine na Kosmetu. To je i te kako znacajno s obzirom na moralni autoritet Katolicke crkve i njenu uticajnost i na one subjekte medjunarodne zajednice koji su upravo prisutni na Kosovu i Metohiji... uveren sam da je upravo u toku jos snaznije angazovanje Svete stolice u dokazivanju Medjunarodnoj zajednici da je nedopustivo ovakvo ponasanje ekstremnih krugova separatista i islamskih terorista prema srpskoj duhovnoj i kulturnoj bsstini".

Nadam se da sam navedenim citatima, za koje se ne moze reci da velicaju "istorijski revizionizam", uspeo da ukazem, svim dobronamernim ljudima, na ulogu i teznje Svete stolice prema SPC kako na Kosovu i Metohiji tako i u Srbiji, a istovremeno da umanjim, barem delimicno, "opravdano nepoverenje".

SPC i srpski narod, bez sumnje, danas prozivljavaju veoma teske trenutke na Kosovu, ali to, ipak, nije razlog da protosindjel Sava napada i optuzuje instituciju koja je, u ovom slucaju, bila jedan od retkih prijatelja srpskog naroda i njegove crkve.

Igor Radojčić

Priredjivac knjige "Sveta stolica i kriza na Kosovu", Beograd

Povodom teksta "Bez Srbije, Evropa siromasnija" Igora Radojčića

BISKUP SOPI, IPAK, DUGUJE OBJASNJENJE

Sa zaljenjem moram da konstatujem da gospodin Igor Radojčić svom odgovoru na moje Otvoreno pismo srpskoj kulturnoj javnosti o ponasanju Rimokatolicke crkve na Kosovu i Metohiji pokusava da zaobidje problem o kome sam govorio i najvise paznje posvecuje generalnim stavovima Vatikana prema jugoslovenskoj krizi, koje, ruku na srce, nisam ni pominjao. Medjutim, u njegovom tekstu ne mozemo naci nijednu konkretno citiranu izjavu gospodina Sopiija povodom pomenutog pitanja. Zato bih svoje prethodne stavove dodatno potkrepio izjavama koje je biskup Sopi dao u svom intervjuu za Caritas-Vicenza, objavljenom u publikaciji "Guerre etniche: una fatalita? Un esempio - IL KOSOVO (Etnicki ratovi, fatalnost? Jedan primer - Kosovo)", Enzo dalla Pellegrina, Caritas di Vincenza, 2001.

Na pocetku intervjuja gospodin Sopi govori kako su Srbi krajem 19. veka "zauzeli sjever Kosova, oblast Prokuplja i istjerali sve Albance. Srbi su se osjecali zasticeni od Rusa i od nekih zapadnih zemalja kao sto su Italija i Francuska", nastavlja dalje biskup i podvlaci: "Njihovo episkopsko sjediste je iz Raske preneto u Pec tek poslije Londonskog

kongresa (La loro sede episcopale dalla Raska e stata trasportata a Pec (Peja) dopo il congresso di Londra)."

Ovo je jedna od uobicajenih "kvaziistorijskih" tvrdnji novih "albanskih istoricara" koji pokusavaju da dokazu da su Srbi tek u novije vreme dosli na Kosovo i Metohiju. Tvrdnja da je srediste Srpske crkve preneto iz Raske u Pec krajem 19. veka apsurdno i zlonamerno marginalizuje znacaj Pecke patrijarsije koja je jos od 13. veka srediste Srpske pravoslavne crkve. Da li je moguće da jednom fakultetski obrazovanom rimokatolickom biskupu sa ovih prostora to nije poznato? Posebno je zabrinjavajuće sto biskup Sopi de facto opravdava rusenje pravoslavnih crkava posle zavrsetka rata na Kosovu i Metohiji tvrdnjom da je rec, toboze, o politickim crkvama. U pomenutom intervjuu on sasvim jasno kaze: "Pravoslavne crkve koje su skorije gradjene, treba reci od 1989. godine, unistene su jer su predstavljale politicku moc Srba. (Le chiese ortodosse costruite di recente, vale a dire dopo il 1989, sono state distrutte perche simbolo del potere politico serbo). Unistavanja su se desavala kao posledica rusenja muslimanskih dzamija, cak i starih, kao sto je ona u Djakovici."

Ovde imamo tri vrlo opasne tvrdnje koje albanski ekstremisti koriste kao opravdanje za svoj rusilacki pohod protiv hriscanskih pravoslavnih svetinja: da su novije crkve gradjene kao izraz politicke moci Srba, da su rusene samo novije crkve i da je rusenje posledica rusenja dzamija u ratu. Prve dve tvrdnje potpuno su netacne, jer Pravoslavna crkva nije gradila "politicke hramove", nego bogomolje za potrebe svog vernog naroda. Osim toga, najmanje trecina od 112 porusenih ili ostecenih crkava je sagrađena u srednjem veku, sto ih nije spasilo od posleratnog rusenja kosovskih Albanaca. Treća tvrdnja je samo uslovno tacna, jer su Albanci i u Drugom svetskom ratu, takodje, unistavali pravoslavne crkve. Srpska pravoslavna crkva najostrije je osudila rusenje i ostecivanje dzamija i crkava jos na pocetku konflikta 1998. godine i bila je jedan od glavnih centara otpora Milosevicevom rezimu.

Biskup Sopi, medjutim, nikada se javno nije obratio svom narodu i zatražio da prestanu napadi na pravoslavne crkve. Sve njegove izjave su uvek tako politicki intonirane da ne dovedu u sumnju patriotsku nastrojenost rimokatolicke jerarhije prema opstem nacionalnom cilju - nezavisnom albanskom Kosovu.

Najviše razocarenja, ipak, izaziva Sopijsva izjava u kojoj on, kao rimokatolicki zvanicnik, negira istorijski znacaj Kosova i Metohije za srpski narod i SPC. "Ne moze se reci da je Kosovo srpski Jerusalim", kaze biskup Sopi i objasnjava: "Poredjenje nije na mjestu. U bici 1389. vodje su bile iz Srbije, a ne odavde. Crkve koje vidimo na karti postojale su i prije dolaska Srba (Le chiese che vediamo nella cartina esistevano prima dell'arrive dei serbi), one su hriscanske, a mnoge su cinjenice izvrnuli lazni istoricari."

Mene licno zivo interesuje koje su to crkve na Kosovu i Metohiji koje vidimo danas, postojale i pre dolaska Srba u 7. veku kada su Sloveni preplavili Balkan. Koliko znam na ovim prostorima ne postoji nijedna rimokatolicka crkva iz srednjeg veka (izuzevsi rusevine crkve saksonske rudara kod Mitrovice). Zar tvrdnja biskupa Sopijsva implicitno ne znaci da su Srbi pretvarali rimokatolicke crkve u pravoslavne? Za ovu tvrdnju ne postoje nikakvi istorijski dokazi iz prostog razloga sto su Srbi na ovim prostorima mogli jedino da zateknu grcke crkve koje su vec bile pravoslavne, kao sto je Bogorodica Ljeviska. Ocgledno njih nije trebalo rusiti i pretvarati u srpske.

Crkvena organizacija u ovom delu Balkana koji je bio pod vizantijskom upravom, bila je istocno-pravoslavnog karaktera. Crkve latinskog obreda postojale su u to vreme vecinom u albanskom primorju, dok Pravoslavna crkva poseduje neprekinuti kontinuitet crkvene organizacije od najranijih apostolskih vremena do danas. Pokusaji da se jedan vazan period nase istorije i crkvenog graditeljstva jednostavno prisvoji nimalo ne doprinosi izgradnji poverenja.

Upravo ova tvrdnja jedan je od kljucnih albanskih "argumenata" u nameri da se marginalizuje srpski narod i njegova kultura na ovim prostorima. Tvrdnju da su Srbi pretvarali rimokatolicke crkve u pravoslavne moguće je naci u mnogim albanskim istorijskim knjigama, kao i u novijim udzbenicima na Kosovu i Metohiji. Nije mi poznato da se Rimokatolicka crkva ikada ogradila od ovih teorija. Stavise, u razgovorima sa velikim brojem predstavnika Unmika i Kfora neprestano slusamo da im rimokatolicko albansko svestenstvo stalno govori "da su Srbi okupirali njihove crkve".

U nasem dosadasnjem dijalogu sa biskupom Sopijskim nikada nismo culi da on javno priznaje nase srednjovekovne crkve. Istovremeno, albanski politicari i istoricari, sa znanjem rimokatolicke jerarhije urbi et orbi plasiraju teoriju o "otetim rimokatolickim crkvama".

Navodimo izjavu gospodina Ibrahima Rugove od 25. augusta 1995. godine u kojoj kaze: "Kosovo je bilo naseljeno Albancima od drevnih vremena Kraljevine Dardanije koja je bila u sastavu Ilirske Kraljevine. Posle toga ono je postalo rimska provincija. Za vreme vizantijskog perioda, srednjeg veka i tokom Otomanske imperije Kosovo je bilo samostalan entitet sa posebnim identitetom. Manastiri i crkve na Kosovu bili su prvobitno albanski i kasnije su ih oteli Srbi koji su unistili veliki broj albanskih katolickih crkava." (Kosovski informativni centar, <http://www.hri.org/nenjs/balkans/kosova/95-08-25.ksv.html>)

Tvrdnja da je "mnogo katolickih crkava i manastira prosireno i pretvoreno u srpske" moze se naci i u knjizi britanske istoricarke (albanskog porekla) Mirande Vickers: *Betneen Serb and Albanian: History of Kosovo* (Miranda Vickers, Izmedju srpskog i albanskog) <http://www.hri.org/nenjs/balkans/kosova/95-08-25.ksv.html>.

Vickersova u pomenutoj knjizi tvrdi: "Od 12. veka katolicizam je poceo da prodire kroz priobalna podrucja u untrasnji deo severoistocnih teritorija naseljenih Albancima, ali posto su drzava i vera bile sinonimne, Nemanjici su poceli da namecu pravoslavnu veru svojim potcinjenim narodima. Mnogo katolickih crkava i manastira je prosireno i pretvoreno u srpske". (Poglavlje 1, Vladavina Nemanjica i dolazak Otomana, str. 1-6, Columbia University Press, Nenj York, 1998.)

Rec je, naravno, o potpuno proizvoljnoj tvrdnji koja se plasira iz albanskih istorijskih krugova. Cak ni krajnje proalbanski nastrojen Noel Malcolm nije otisao toliko daleko. U svakom slucaju, Vickersova svoju tvrdnju završava bez ikakvih bibliografskih podataka ili barem jednog konkretnog primera.

Zbog ogranicenosti prostora ne bih navodio druge izjave, nego bih završio pominjanjem crkve Bogorodice Ljeviske koja je na internet-prezentaciji ALBANIAN.COM proglašena za drevnu rimokatolicku crkvu koja je pretvorena u pravoslavnu. Uz fotografiju jedne od najpoznatijih zaduzbina srpskog kralja Milutina stoji: "Jedna od najstarijih sacuvanih gradjevina u

Prizrenu je Shn't Maria Levishka (prikazana na slici). Prvobitno sagradjena kao rimokatolicka crkva i jedna je od glavnih katolickih crkava ovog regiona, Levishka je kasnije pretvorena u istocnu pravoslavnu crkvu."http://www.albanian.com/main/countries/kosova/prizren/indedz.html.

Naravno, kao i u svim drugim slucajevima ne navode se nikakvi konkretni dokazi.

Posto gospodin Radojic tvrdi da je biskup Sopi izrazio neslaganje sa tvrdnjama koje sam izneo u prethodnom tekstu, bilo bi veoma zanimljivo cuti njegovo objasnjenje povodom gore pomenutih tvrdnji koje je dao italijanskoj javnosti ili koje je svakako morao cuti od albanskih politicara i istoricara. U protivnom, bice veoma tesko objasniti otkuda toliki nesklad izmedju tonova koji stizu iz Vatikana i nastavka agresivne politike Rimokatolicke crkve na Kosovu i Metohiji.

Autor je zamenik igumana manastira Visoki Decani

Slava NVO Glas Kosova i Metohije

Svetih cetnaest hiljada mladenaca Vitlejemskih

U hramu Svetog apostola i evandjeliste Marka u subotu, 11. januara NVO Glas Kosova i Metohije proslavio je svoju slavu.

Secenju slavskog kolaca ove NVO, kojoj je osnovni zadatak povratak prognanika na Kosovo i Metohiju, prisustvovali su i Njegovo preosvestenstvo, vladika rasko-prizrenski g.g. Artemije, nastojatelj manastira Sopocani protosindjel Mihajlo, brojno svestenstvo, kao i republicki ministar pravde g. Vladan Batic, zamenik republickog ministra vera Zivojin Stijepic, predstavnici Koordinacionog centra g-dja Ljiljana Belos i S. Stefanovic, kao i brojni prijatelji i darodavci.

Posle secenja kolaca prisutnima se obratio vladika Artemije. On je ukazao na slicnost sudbina nevino pobijenih mladenaca u Vitlejemu i stradanja naseg naroda na Kosovu i Metohiji, gde su pobijena i oteti kako deca tako i odrasli, njihovi ocevi i majke. Zatim se Preosveceni vladika osvrnuo na znacaj Kosova i Metohije za Srbe i Srbiju. Kao sto covek ne moze da zivi bez srca, ni Srbi i Srbija ne mogu opstojati bez Kosova i Metohije. Jer, sto je Jerusalim za Jevreje, to su Kosovo i Metohija za Srbe. Jevreji su se dve hiljade godina pozdravljali recima - dogodne u Jerusalimu, da ga ne bi zaboravili, ni Srbi ne smeju zaboraviti svoju kolevku - Kosovo i Metohiju.

“Kako se mudraci istocni ne vratise iz Vitlejema za Jerusalim, da jave Irodu o novorodjenom Caru, nego po zapovesti angela drugim putem odose u domovinu svoju, razjari se Irod kao zver ljuti i naredi, da se pobiju sva deca od dve godine i ispod dve godine u Vitlejemu i po svoj okolini Vitlejemskoj. Ta strasna zapovest careva bi izvršena doslovce. Vojnici njegovi jednu decu macem posekose, drugu o kamen razbise, trecu nogama zgnjecise, a cetvrtu rukama udavise. I dize se plac i jauk matera do nebesa: plac i ridanje i voplj mnogi, Rahila place za decom svojom, kao sto je i prorokovano (Jerem. 31, 15; Mat. 2, 18). Ovaj zlocin nad nevinom decom izvrši se na godinu dana po rodjenju Hristovom, 29. decembra. Za to vreme Irod tragase, ne bi li pronasa obozanskog Mladenca. Iskase od Zaharije sina mu Jovana, naravno da bi ga ubio, posto misljase da je Jovan taj novi Car. Pa kako Zaharija ne dade Jovana, to po naredbi Irodovoj sam Zaharija bi ubijen u hramu....”

(Vladika Nikolaj Velimirovic - OHRIDSKI PROLOG)
